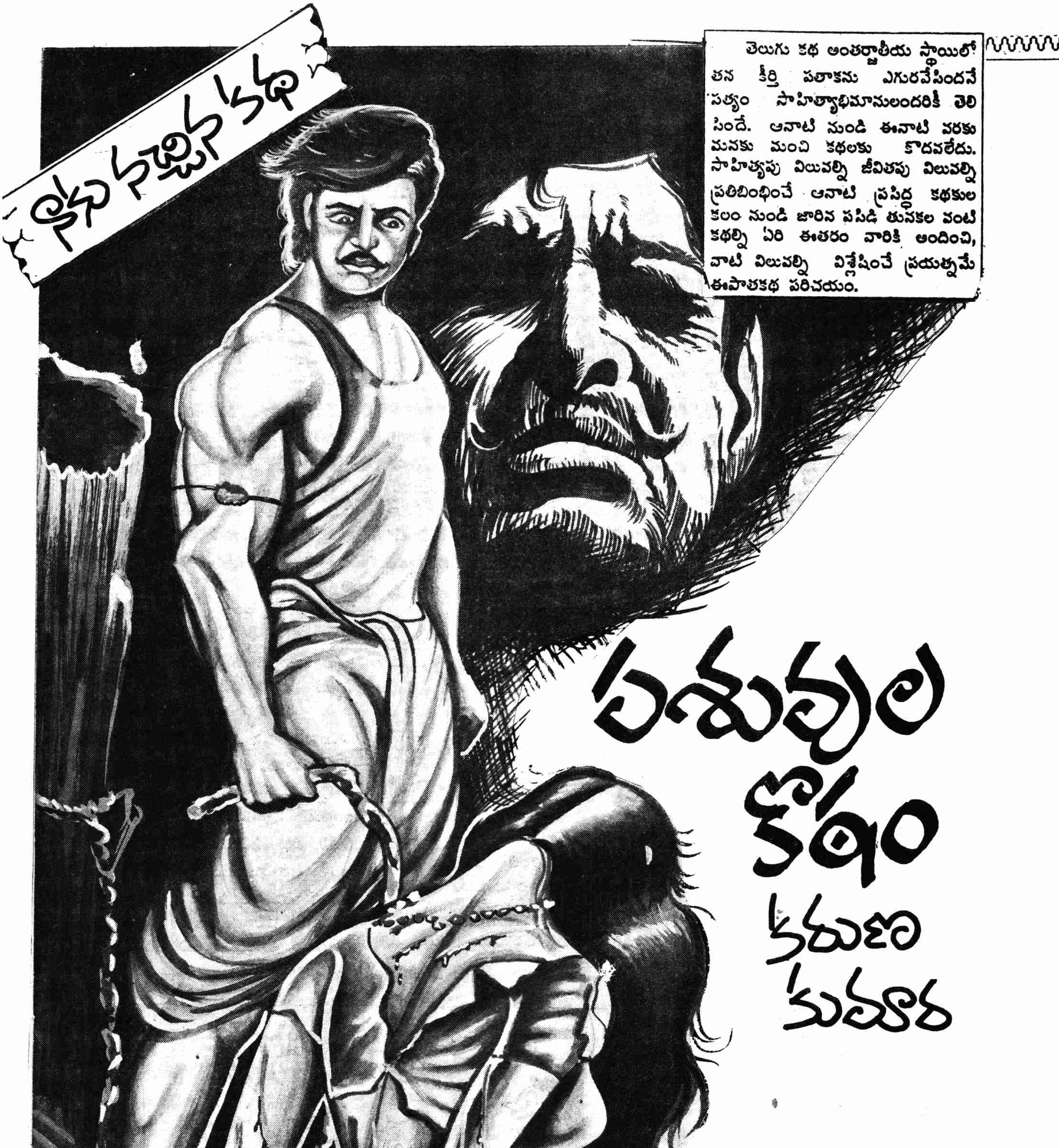

తెలుగు కథ అంతర్జాతీయ స్థాయిలో తన కీర్తి పతాకను ఎగురవేసిందనే సత్యం సాహిత్యాభిమానులందరికీ తెలిసిందే. ఆనాటి నుండి ఈనాటి వరకు మనకు మంచి కథలకు కొదవలేదు. సాహిత్యపు విలువల్ని జీవితపు విలువల్ని ప్రతిబింబించే ఆనాటి ప్రసిద్ధ కథకుల కలం నుండి జారిన పసిడి తునకల వంటి కథల్ని ఏరి ఈతరం వారికి అందించి, వాటి విలువల్ని విశ్లేషించే ప్రయత్నమే ఈపాతకథ పరిచయం.

పశువుల కొట్టం

కరుణ కుమార

పశువులకొట్టం కథా విశ్లేషణ

కె. ధనలక్ష్మి

మీకు నచ్చిన కథగురించి పాఠకులు విశ్లేషణ రాసి పంపితే ప్రచురిస్తాం. తగిన విశ్లేషణకు పారితోషికం ఉంటుంది

యుగయుగాల నుండీ పురుషాహంకారానికి స్త్రీ బలౌతూనే వస్తోంది. తరాలు మారుతున్నా దీనికి పరిష్కారమార్గం కనిపించడంలేదు. ఏనాడో త్రేతాయుగంలో సీత అగ్ని పరీక్షకు గురైందని విన్నాం. ఈ ఆధునిక యుగంలో కూడా ఇలాంటి సీతలెందరో. ఇందుకు 'పశువుల కొట్టం' కథలోని 'పెంచెలి' ప్రబలమైన ఉదాహరణ.

తాను చేయని తప్పుకు తననింకా పెళ్ళాడని 'రొబ్బడి' చేతిలో దారుణ శిక్షననుభవించింది పెంచెలి. ఆమెను జీవచ్ఛవంగా మార్చిన ఆ ఇద్దరు పురుషుల్నీ (రాయుడు, రొబ్బడు) ఎవరూ ఏమీ అన్నట్టుగానీ, శిక్షించినట్టుగానీ కనపడదు కథలో పురుషాధిక్యత అనే కొరడా(కంచీ) స్త్రీ శరీరంపై, జీవితంపై చేసే విన్యాసాన్ని ఈ కథలో గమనించవచ్చు.

ఈ కథలోని పెంచెలి అమాయకురాలైనపిల్ల. ఎంతటి అమాయకురాలంటే ఒకనాడు ఆమె కుండపోతగా కురుస్తున్న వర్షంలో తలదాచుకోవడానికై రాయుడి పశువులకొట్టంలోకి వెళ్ళింది. తడిసిన పైటను తీసి పిండుకోవడానికి రెండుసార్లు ప్రయత్నించిందిగానీ, 'అన్ని ఎద్దుల సమక్షంలో పైట తొలగించుకోనిచ్చింది కాదట ఆమె శీలం'

పెంచెలి వదన సౌందర్యానికి, లేలేత పరువానికీ ముగ్ధుడైన రాయుడు తాను పిలిస్తే రాకపోతుందా అనే అహంతో ముతరాచసుబ్బడి ద్వారా కబురుచేస్తాడు. "నీ బతుక్కు అట్టాంటి మారాజు వెయ్యిజన్మలెత్తినా చిక్కుతాడా? లచ్చనంగా ఇంత బంగారు పెడతాడు. డబ్బూ దస్కమూ ఇస్తాడు" అని సుబ్బడంటే రొబ్బణ్ణి తప్ప వేరొకరిని కలలోనైనా తలప(లే)ని పెంచెలి "ఊరుకోవయ్యా సుబ్బయ్యా! ఇట్టాంటి ముచ్చట్లు నాకాడ ఎత్తకయ్యోవు" అని మాత్రము అంటుంది తప్ప కయ్యుమని అరిచి గోలచేయదు. కారణమేమంటే తానింకా పెళ్ళికావలసిన పిల్ల. ఆకడ జాతిస్త్రీ. మరి రాయుడో! లక్షాధికారి, బలవంతుడు. 'ఆయన అంతరం ఎంత? తన అంతరం ఎంత? రొబ్బడితో ఈ సంగతి చెబుదామా అంటే తనన్ను గురించి అతడేమి ఊహిస్తాడో. తల్లికి, తండ్రికి చెబితేనో - వాళ్ళ బతుక్కి రాయుడితో తగవు పడగలరా? తాని విషయమై నోరు విప్పితే నలుగురి నోటా పెళ్ళికాని పిల్ల తానే రచ్చారావిడీ అల్లరిపడేటట్లుగాకనిపించింది

గుండె నిబ్బరంచాలని పెంచెలి నిస్సహాయంగా తనలో తానే కుమిలిపోయింది తప్ప నోరు మెదిపి తనను రాయుడు అనే రాబందు నోట చిక్కించుకోవాలని యత్నిస్తున్నదన్న విషయం ఎవరితోనూ అనదు. ఐతే తను చేయనితప్పుకు తీవ్రంగా శిక్షించబడతానని కలలో కూడా అనుకోలేదామె.

పెంచెలి రొబ్బణ్ణి నిండుమనసుతో ప్రేమించింది. తన ప్రియుడు తనను సందిట్లోకి లాక్కోగానే ఆ దినం చేసిన కష్టం అంతా హరించిపోయినట్లుగా తేలికైందట ఆమె శరీరమూ, మనస్సూ తనకు కాబోయే మగడూ, అతని ఎత్తునే నిలబడ్డ ఉన్నతమైన గుర్రమూ రెండూ పురుషసింహాల్లాగా తోచగా ఆ ఇద్దరినీ అలాగే చూసుకొంటూ మనసులోనే పొంగిపోతుందామె.

ఆమె తనకు లొంగలేదనే కక్షతో రాయుడు పుట్టించిన పుకార్లను నమ్మిన రొబ్బడామెను గుంజకు కట్టివేశాడు. నోరు విప్పలేదుట ఆ భూదేవి. కళ్ళు చారెడు చేసుకొని, అతని ముఖంలోకి చూస్తూ నిలబడింది కొయ్యలాగే. తానింకా పెళ్ళాడని ఆపిల్లమీద అంత తీవ్రమైన అధికారం చెలాయించవచ్చా అనే యోచన చేయలేని మూర్ఖుడైన రొబ్బడామెను కంచీతో చితకబాదేస్తాడు. ఒళ్ళంతా ఒక వరస వాతలు లేచిపోతున్నా నోరు మెదిపి రొబ్బణ్ణి కోప్పడదు పెంచెలి.

ఈ సందర్భంలో రచయిత చెప్పిన మాటలు.

"మామా అని నోరారా పిలవాలని ఆమె కోరిక. తన ప్రియుని కరువుతీరా కౌగలించుకోవాలని ఆమె ఉబలాటం. తన మీద ఎంతప్రేమా, ఎంత విశ్వాసం లేనిదే ఆ అమాయకుడికి లోకం చెప్పిన చెప్పుడు మాటలమీద అంత ఆగ్రహం వస్తుందా అని ఆమె భావన. ప్రేమ సూచకములా - ఆ కంచీ దెబ్బలకు ఆమె శరీరం ఉప్పొంగిపోతుంది. కాని ఆ అపూర్వమైన అనుభవంలో ఆమె బదులు చెప్పలేక నిశ్చేష్టయై తన్ను కట్టివేసిన కొయ్యగుంజలాగే కొయ్యలా నిలబడి ఉన్నది పెంచెలి."

అంతటి మంచితనం మానవ శరీరంలో ఇమిడేది కాదు. అందుకే ఆమె బ్రతుకు ఆరని ఆవేదనగా పరిణమించి తీరని విషాదంలో పర్యవసించింది.

"మామా! వాకిలి తియ్యి; మామా! వాకిలి, వాకిలి!"

పెట్టకూత వినబడ్డ పుంజులాగ, చెవులు బారెడు చేసుకొని ఆప్యాయంగా ఆలకించాడు ఆ పిలుపు - సాలలో గుర్రానికి మాలీసు చేస్తున్న రొబ్బయ్య; వడివడిగా పోయి వాకిలిచిలుకు తీసి తలుపు తెరిచాడు, గడపలో నిలబడ్డ పెంచెల్ని ఆహ్వానం చేస్తూను.

"వాకిలి బిగించుకొన్నావేందయ్యా, సంజకాడ? లోగా చిళ్ళాటలాడుతుండవా ఏంది?" అని కిసుక్కున నవ్వింది పెంచెలి.

"ఆడుతూనే వుండా" అన్నాడు బింకంగా రొబ్బయ్య.

"దేనితో?.........."అని తెల్లమొగం వేసింది పెంచెలి.

"నీతోనే.........."అని సరాగంగా అన్నాడు రొబ్బడు.

"ఊఁc!.........."అని దీర్ఘంతీస్తూ నెత్తిమీద గడ్డి గంప పట్టుకొని ఒక మెట్టెక్కింది పెంచెలి. గిల్లితే పాలుగారే దాని బుగ్గమీద చిటికెతో కొట్టి గడ్డిగంప తన రెండు చేతుల్లోకి తీసుకొన్నాడు రొబ్బడు.

వాకిట్లో రొబ్బడి దర్శనంతోనే శరీరం తేలిక అయిపోయిన పెంచెలికి నెత్తిమీద గంపకూడా తొలగేవరకు పిట్టలాగ ఎగిరి రొబ్బడితో కూడా గుర్రపు సాలలోకి దూకిందది.

"మామా! గుర్రానికి గడ్డి మట్టసం చేసి తెస్తుండానని, దినమ్మా నీ పొదు పడలేక, ఈ పొద్దు చేతులు బొబ్బలెక్కేటట్టు దోకిదోకి, తెచ్చాను చూడు! అరిచేతు లెట్లా పుళ్ళుపడ్డాయో?" అని రెండు చేతులూ రొబ్బడికి చూపించింది. తన రెండు చేతులతోనూ పెంచెలి పాణిగ్రహణం చేసి ఆమెను చూస్తున్నాడు రొబ్బడు.

"పసుపు బట్టలు కట్టుకొని, ఈ చింతపువ్వు వన్నె గుర్రం మీద నిన్ను కూకోబెట్టుకొని, గాజుదీపాలేసుకొని, ఔట్లు పేల్చుకొంటూ, ఉత్సవం చేసుకొంటే, నేను రాజులాగా ఉండనంటే!"

"ఎండలు ముదిరినై మామా! పచ్చని గరికపోచ సిక్కడంలేదు. నేల తడి ఆరి గట్టిపడి రాయిలాగ పొద్దుగూకులూ ఎంత దోకినా - దోకుడుపార అరిగి మొద్దుబారడం, చేతులు పుళ్లెక్కడం తప్ప - గంప మట్టానికికూడా రావడం లేదు గడ్డి. ఇక తేకుంటే మామ కోపం చేస్తాడు గాబోసని మోసుకొని తెచ్చా" అని తల పైకెత్తి మామకళ్ళల్లోకి చూచింది పెంచెలి.

"కష్టం చేయకుంటే కడుపులోకి బువ్వ ఏడనుంచి వస్తుందనుకొన్నావు?" అంటూ బొబ్బలెక్కిన పెంచెలి చేతులు తన కళ్లల్లో పెట్టుకొని ఆమెను దగ్గరగా లాక్కొన్నాడు రొబ్బడు. పెంచెలి బాహువల్లరులు రొబ్బడి కంఠసీమను చుట్టవేసుకొన్నవి. నుదుటి మీద నీటిచుక్కలు చేత్తో తుడిచి, ఆమెను సందిట్లోకి లాక్కొని ఫాలభాగం మీద తన పెదిమలు మెదిపాడు రొబ్బడు. పెంచెలికి ఆదినం చేసిన కాయకష్టం అంతా హరించిపోయి ఆనందం పొంగింది.

"వొదులు మామా! వొదులు: ఎవరన్నా సూస్తే సిగ్గుబోయేను" అని విడిపించుకోబోయింది పెంచెలి.

పైట జారగా రవికెలో బిర్రెక్కిన చిన్ని రొమ్ము ఒక్కసారిగా కంపించి చలించినట్లు తోచింది రొబ్బడి దృష్టికి, ఆ చలనంలోనే అతనికి హస్త చిత్త చాంచల్యాలు ఒక్కసారిగా అలుముకొన్నాయి.

"ఇహిహిహిహీ" అని గుర్రం సకిలించింది.

పరధ్యానంలో ఉలిక్కిపడి. . .

"అమ్మో! ఎవరో వస్తుండా"రని పట్టు విడిపించుకొని పైట సవరించుకొంది పెంచెలి.

"ఎంత పిరికిపిల్లవే!" అంటూ గుర్రంవైపు మళ్ళి మాలీసు ఆరంభించాడు రొబ్బడు.

చీరకొంగున కట్టిన మూట విప్పి వక్కముక్క పంటి సందున కటిక్కుమని కొరికి, సగంముక్క మూటలోనే వేసుకొని, ఆకు చుట్టి నోట్లో పెట్టుకొంటూ, గోడ కానుకొని కూర్చుంది పెంచెలి.

రొబ్బడు గుర్రానికి మాలీసు చేస్తున్నాడు; తొడలు దిగని లంగోటీ, కండలు తిరిగిన దేహం, నిడుదైన వక్షస్థలం-పిక్కలమీది కండలు చెండుల్లాగ ఉబికేటట్టు, నేలకు కాళ్లు బిగదన్ని, గుర్రం డొక్కలికి తల మోటించి, ఊపిరి బిగబట్టి రెండు చేతులతోనూ తన శక్తికొద్దీ గుర్రానికి మాలీసు చేస్తున్నాడు రొబ్బడు. మోటురాళ్లను పిడిగుద్దులచే ముక్కలు చేయుగల బలం; లేవదాటి టెంకకట్టిన యౌవనం; తన బలమేమో, ఎదురుగా నిలబడ్డ గుర్రం బలమేమోకూడా భేదం తెలుసుకోలేని నిర్లక్ష్యం-చేతులు మంటలెత్తేటట్లు గుర్రాన్ని రుద్దుతున్నాడు రొబ్బడు. గుర్రం కూడా పొట్టకిందా, మెడకిందా, నడుములమీదా నొప్పులు తీరేటట్టు మర్దనా చేయించుకొంటూ, తన్నాస్థలంలోనుంచి అడుగుదీసి అడుగు పెట్టేటట్టు కదిలించు చూతామంటూ, వెనకకాళ్లు వెనక్కి, ముందుకాళ్లు ముందుకి తన్నిపట్టి నిలబడే ఉంది. గుర్రమూ, రొబ్బడూ పంతాలు వేసుకొని కలియబడ్డారు. కాని ప్రపంచంలోగల జీవంఅంతా బ్రహ్మదేవుడు తన నాలుగు కాళ్లలోనే పెట్టినసంగతి ఆ గుర్రం మరిచింది. కాళ్లు నేలకి తన్ని పట్టి తల గుర్రానికానించి, "హుమ్మ"ని హుంకరిస్తూ మర్దించేవరకు, ఏనుగవంటి ఆ గుర్రం నడుము ఉండీలబద్దలాగ జవజవలాడుతూ వంగి, వెనకకాళ్లు కలగదొక్కుకొని ఆ పక్కకి కింద పడబోయింది.

"ఆః! భద్రం! మోటుతనం చేయవోక!" అని గోడకానుకొన్న పెంచెలి రొబ్బణ్ణి హెచ్చరించింది.

కిచకిచలు పెట్టిన పిల్లలు నవ్వినట్లుగా "ఇహిహిహిహీ" అంటూ గుర్రం మళ్లా సకిలించింది.

రొబ్బడు ఎడంగా వచ్చి చెతులు దులుపుకొన్నాడు.

"ఏందీ, ఒళ్ళంతా ఆ చెమటలు! అయ్యో! నీళ్ళలో మునిగి లేచినట్టుండావే! మరీ అంత మోటుతనమా? ఇట్టారా! ఒళ్ళోపాలి తుడుస్తాను. రవ్వంత తాళి మళ్లా పట్టొచ్చులే!" అని మామను పిలిచింది పెంచెలి.

"ఉస్సు"మంటూ పెంచెలి కెదురుగ్గా మోకాళ్ల మీద మోచేతులు పెట్టుకొని కూర్చున్నాడు రొబ్బడు. చీరకొంగు తీసి అతని వక్షస్థలం, వీపూ, చేతులూ, ముఖం తుడిచింది పెంచెలి.

రొబ్బడికి అలుపు తీరింది. చెదిరిపోయిన అతని క్రాపింగులోని వెంట్రుకలు చేత్తో సవరిస్తోంది పెంచెలి.

"పిల్లా! బిడ్డల్నికనే ఈడు వచ్చికూడా మనిద్దరికే ఎన్నాళ్లీ దొంగచేష్టలు?"

"అయితే నాకు పెళ్లిచేయమని మా అయ్యనీ, అమ్మనీ నా నోటితో ఎట్లా అడిగేదీ, నువ్వే చెప్పు?' '

"ఏమి, అడిగితే ఎగ్గా?"

"ఎంత బాగుండా దీ యిద్దూరం! అంత ఉబలాటంగా ఉన్నవాడివైతే, నువ్వే వచ్చి మా అయ్య నడగ్గాడదూ?"

"మొగజన్మ ఎత్తి మూతిమీద మీసంగలవాడు, ఓ పరాయిమొగాణ్ణే పిల్ల నివ్వమని నాలిక తెగ్గోసినా అడగ్గలడా?"

"నీ కెంత రోషం ఉండాదో, ఆడదాన్ని నాకూ అంతే ఉండాది."

"అయితే పెళ్లి చేసుకోకుండా ఈ మోయినకూకుంటావా?"

"మొగోడిని నీకు లేని తొందర నాకేమొచ్చె?"

అని రొబ్బడి వెనక చేరి వీపుమీది మట్టి నలుస్తూ కూర్చుంది పెంచెలి.

రవ్వంత నిదానించాడు రొబ్బడు.

"ఇంక గడువుపెట్టే క్రియలేదు. ఎప్పుడు నీ మెళ్లో బొట్టు కట్టేనా, గుర్రం మీద నిన్నెక్కించుకొని ఎప్పుడు ఉత్సవం చేసుకొనేనా, ఎప్పుడు నీ బుగ్గలు పులిమేనా - అని ఉబలాటంగానే ఉండాది. మా సూపరెంటుదొరనికూడా అడిగాను. ఓ! అబ్బెంతరం లేకుండా తీసుకొని పొమ్మన్నాడు, గుర్రాన్ని. పిల్లా! పసుపుబట్టలు కట్టుకొని, ఈ చింతపువ్వు వన్నె గుర్రం మీద నిన్ను కూకోబెట్టుకొని, గాజుదీపాలేసుకొని, ఔట్లు పేల్చుకొంటూ, ఉత్సవం చేసుకొంటే, నేను రాజులాగా ఉండనంటే!" అని మెడ వెనక్కు వాలేసి పెంచెలిఒడిలోకి ఒరిగాడు రొబ్బడు.

"నువ్వు రాజులా గుంటే నేనుమాత్రం రాణిలాగ ఉండనంటయ్యా?" అని అతని చెక్కిళ్ల మీద రెండు చిట్టి దెబ్బలు కొట్టింది పెంచెలి. "ఏదీ ఒక్కముద్దియ్యవే పిల్లా!" అంటూ ఆమెముఖం తన ముఖంలోకి లాక్కొన్నాడు రొబ్బడు.

"నిజంగా మీ దొర గుర్రాన్ని ఇస్తాన

"న్నాడా మామా?" అని ఆత్రంతో అడిగింది పెంచెలి.

"నిజంగానే! నేనంటే మా దొరకి గుండెలో గుండెకాయ. అయిదువందలు కరుకులుపోసి మోజుపడి కొనుక్కొన్న జీవం. దాన్ని డబ్బిచ్చి ఆయన కొనుక్కోవడమేందో, నాచేతిలో పెట్టడం ఏందో - అంతే! ఇంక దొర మళ్లా గుర్రం మాట మరిచిపోయేటట్లు చేశానుగాని ఏమరి ఉండానుకొన్నావా? రేపటేళ అనకుండా, మాపటేళ అనకుండా బిడ్డని సాకినట్టు సాకుతుండాను గనకనే తలవెంటికి వాసికూడా తగ్గిపోకుండా ఏనుగులాగ ఎట్లా ఉండదో సూడు. వేడుకగా పెళ్లి చేసుకొంటానంటే ఉత్సవానికి ఒక్క పూట గుర్రమే ఇవ్వననడానికి ఆయనకి నోరు వస్తదా మొదలు?"

"మామా! నాకు గుర్రంమీద కూకోవాలంటే భయమే!"

"నే నుండానుగా! వెనకతట్టు కూచోని పట్టుకోనూ?"

"అబ్బో! ఆమాట తలుసుకొంటూంటే ఒళ్లు జలదరిస్తోందయ్యా! మరి గుర్రం ఉండి ఉండి ఒక్కసారి పేరెం తీస్తేనో?"

"తీస్తదా? మనం నిలుచోమంటే నిలుచోవాలె! కదం తొక్కమంటే తొక్కాలె! తరటు పొమ్మంటే పోవాలె! గాలప్ తీయమంటే తీయాలె! అంతేగాని దానిష్టప్రకారం పోడానికి గుండెలుండాయా?"

గుర్రం మళ్లా సకిలించింది.

"మామా! ఆగుర్ర మెక్కి మావూరు వూరంతా వూరేగాలె. ఈ జన్మ ఇక ఈడేరినట్లే అవుతది నాకు."

"మీ వూరే అన్నమాటేందే పిల్లా! ఈ నగరం అంతా తిప్పనంటే! గుర్రాన్ని లొంగగొట్టడంలో రొబ్బడంతటి సైసు ఉండాడా అనిపించుకొన్నా! ఓ! నీ సరదా తీరేటట్లు దేశం అంతా తిప్పుతా గుర్రం దిగకుండా."

"అట్టయితే నే నీ రాత్రికే మా అమ్మ దగ్గర అంటానుండు పెళ్లి సంగతి. మామా! నువ్వన్నట్లు మనకీ దొంగ చెల్లాటాలు బాగు లేదే! ఏం దీ కర్మ! మనిద్దరం ఇష్టపడ్డాక ఇంక నలుగు డేమొచ్చె!"

రొబ్బడు సరేనని లేచి నిలబడి చెడ్డీకంటుకొన్న మట్టి దులుపుకొన్నాడు.

తనకు కాబోయే మగడూ, అతని ఎత్తునే నిలబడ్డ ఉన్నతమైన గుర్రమూ, రెండు పురుషసింహాల్లాగా గోచరించారు పెంచెలికళ్ళకు. ఆ ఇద్దరినీ అట్టే చూచుకొని మనస్సులోనే పొంగిపోయింది పెంచెలి.

"సీకటి పడింది. పరుగుదూరం పోవాలె, మామా! రేపు మళ్లా వస్తా. . ." నని గడ్డిగంప చంకన బెట్టుకొంది. జారిపోయిన కొప్పుముడి సవరించుకొంటూ, కట్టుకొన్న కుచ్చిళ్లు చక్కజేసుకొంటూ, పైటకొంగు నడుం చుట్టూ తిప్పుకొంటూ జరజర, జరజర నడచిపోయింది పెంచెలి.

పోతూ ఉండే పెంచెల్ని అట్టే పరకాయించి చూచి చూచి గడపదిగి వీధిలోకి పోంగనే, "సేసుకుంటే ఇట్లాంటి పిల్లనే సేసుకోవాలె; సుకపడాలె" నని అనుకుంటూ, గుర్రానికి దాణా పెట్టడానికి ఉలవలసంచీ మూతి విప్పాడు రొబ్బడు.

పెంచెలి కాపురం ఉండే వూరు ఆ నగరానికి పరుగు దూరంలో వుంది. చీకటి దట్టం గాకముందే ఇల్లు చేరుకోవాలని పరుగులు తీస్తూ ఇంటిదారిపట్టిపోతోంది పెంచెలి. మంచి యౌవనంలో ఉన్న రొబ్బడూ, తనూ కలిసి కూచొని ఊరంతా ఊరేగగల చేయెత్తు గుర్రమూ, తన మాల వాడలో ఏ వధూవరులకీ లభ్యపడని అపూర్వమైన అశ్వారోహణ భాగ్యమూ-- ఈ తలపులన్నీ పెంచెలి మనస్సును వికసింపజేయగా, శరీరం పులకరించి, ఆమె ఒక విధమైన ఉత్సాహం తోనూ, ఉద్రేకంతోనూ తొందరగా పోతోంది.

తనవూరు ఇక అరమైలుదూరం ఉంది. కనిచీకటి పడుతూపడుతూ ఉంది. డబడబమని ఆకాశంలో పెద్ద ఉరుము ఉరిమి, పెంచెలి హృదయాన్ని చెదరగొట్టింది. 'అమ్మో! ఎక్కడనో పిడుగు పడిందే' అని తటాలున వెనక్కి తిరిగి ఆకాశంలోకి చూచింది. సూర్యభగవాను డేలోకంలోకి జారిపోయాడో కాని నల్లని కాటుకకొండలు రెక్కలు కట్టుకొని ఆకాశంలోకి ఎగిరి పెంచెల్ని తరుముకొని వస్తున్నాయి. పెద్ద గాలీ వానా వచ్చి తాను తడిసిపోతానన్న భయం చేత పెంచెలి కాలివేగం వృద్ధి చేసింది. కాని అంతా కనురెప్పపాటు దృశ్యం. కళ్లు చీకట్లు కమ్మే మెరుపులు మెరవడమేమిటో, మేఘాలు పరస్పరమూ ఒరుసుకొని గర్జించడమేమిటో, తూర్పసముద్రం మీదుగా ఎగిరివచ్చే గాడ్పులు పశ్చిమగోళం వరకూ వ్యాపించడమేమిటో -- అంతా అయిదు నిమిషాలలోనే, నల్లని ఆకాశం కరిగి నీరయిపోయింది. వడగళ్ల తాకుడు-- ఎవరో దుండగీండ్రు ఆమెను రాళ్ళతో విసరి కొట్టుతున్నట్లుగా వుంది. రొబ్బణ్ణి ఎంత స్మరించుకొన్నా తననాదుకోను రాలేకపోతున్నాడు. రాళ్ళదెబ్బలు తప్పించుకొనే ఉపాయం ఊహించుకొనే లోపలనే, ఆమె ఆపాదమస్తకమూ తడిసి ముద్దయిపోయింది. తలమీద వడగళ్ళ దెబ్బ తగలకుండా చంకనవున్న ఖాళీ గడ్డిగంప నెత్తిని బోర్లించుకొంది. అప్పటికప్పుడే కారుమబ్బులు దశదిక్కులా ఆక్రమించుకొన్నవి. పొద్దెంత పోయిందోకాని, కటికచీకటి కుంభవృష్టితో పాటు లోకాన్ని ముంచెత్తివేస్తోంది. నెత్తి మీది గంప తన దృష్టికి కొంత అడ్డుతగిలేవరకు, దారి వెతుక్కొంటూ అడుగులో అడుగు పెట్టుకొంటూపోయే పెంచెల్ని, ఒక పెనుగాలి చేతుల్లో ఎత్తుకొని, ఇరవైగజాల దూరంలో ఒక గానుగ చెట్టు మొదటిలోకి తీసుకొనిపోయి దింపింది.

నెత్తిమీది గంప పైకెత్తి పక్కగా చూచేసరికి, సమీపంలోనే వున్న దొక్క పశువుల కొఠం. తల దాచుకోను రక్ష దొరికినందుకు సంతోషిస్తూ ఆ పశువుల పాకలోకి దుడుంగున దూరింది పెంచెలి; వానజల్లు తగలకుండా ఆ పాకలో ఒకమూల ఒదిగి, చలికి గడగడ వణికే దేహాన్ని కాపాడుకుం

టోంది; బయట వానదేవుడూ, వాయుదేవుడూ పంతాలు వేసుకొని ప్రాణికోటులకు తగిలేదీ, తప్పేదీ తెలియక విచ్చలవిడిగా విహరిస్తున్నారు. తళుక్కుమని మెరుపులు మెరిసినప్పుడల్లా ఆ కొఠంలో రెండు వరసలుగా కట్టి వేసి, గాటిలో గడ్డి మేస్తూ ఉండిన ఆబోతులలాంటి పడమటెద్దులూ, వాటి తెల్లని మూపురాలూ, అందమైన కొమ్ములూ, గాంభీర్యమైన నేత్రాలు-- అన్నీ ఒక్కసారిగా పెంచెలికళ్ళకు గోచరిస్తున్నాయి. ఆ ఆపత్సమయంలో ఆ ప్రదేశం అంతా నిర్జనప్రదేశంగా ఆమెకు పొడగట్టినప్పటికీ, రొబ్బుడిలాగ, రొబ్బుడి చేతుల్లో పెరిగే గుర్రంలాగ, బలిష్టమై దేహసౌష్ఠవంగల అన్ని వృషభరాజములు ఆమె దండ నుండగా చూచుకొనేవరకు, తన ప్రాణానికేమీ భయం లేదని ఆ అబల కొకవిధమైన ధైర్యం కలిగింది. గాలీ వానా రవంత తెరిపియిస్తే, ఎంతలో పోవాలి ఇంటికి!

తడిసిపోయిన రవికె శరీరాని కంటుకొనిపోయింది. నీళ్లు కారే పైటకొంగు తీసి పిండుకోవడానికి ఒకటి రెండుసార్లు ప్రయత్నించింది గాని అన్ని ఎద్దుల సమక్షంలో పైట తొలగించుకోనిచ్చింది కాదు ఆమెశీలం.

గాటిలోని ఎండుగడ్డి విదిలించి, వామిలోనుంచి తెచ్చిన జొన్న చొప్ప కట్టల్ని విరిచి ఎద్దులముందు వేసుకొంటూ ఆ చివరనుండి ఈ చివరికి వస్తున్నాడు రాయుడి సేద్యగాడు ముతరాచు సుబ్బుడు. ఆ పాకలో మనిషి సంచారం సవ్వడి తెలుసుకొనేవరకు కుదుట బడవలసిన పెంచెలి మనస్సు భీతిచెందింది - ఎందువల్ల? ముతరాచు సుబ్బుడివి వేటకుక్క ముక్కులా ఏమిటి? లేకుంటే ఆ గాఢాంధకారంలో పెంచెలి సవ్వడి అతడెట్లా పసికట్టగలిగాడు!

"ఎవరా మనిషి?" అని ప్రశ్నించాడు సుబ్బుడు, బదులులేదు.

"ఎవరంటే మాట్లాడవేం?" అని సమీపించాడు సుబ్బుడు.

"నేను చిన్నాయనా! పెంచెల్ని."

"ఏ పెంచెలివే?"

"నేనయ్యా, వెంకటిగాడి కూతుర్నయ్యా! గడ్డి అమ్ముకొని వస్తుంటే వానకు తడిసి ఇట్టా వచ్చా' ' అన్నది పెంచెలి.

"ఎవ్వరా ఆ మనిషీ" అని పాక చివరి నుండి ఆ చీకట్లో ఇంకో ప్రశ్న బయల్దేరింది.

జవాబు లేదు.

"ఒరే సుబ్బా! ఎవ్వరా ఆ మనిషి?" అని మళ్లా వచ్చింది ప్రశ్న.

జవాబు చెప్పకుండానే సుబ్బుడు పెంచెల్ని విడిచి ఎద్దుల్లో జొరబడి ఆ చివరికి వెళ్లిపోయాడు.

"ఎవరితోరా నువ్వు మాటాడుతుండేదీ!"

"అదే..."

"అదే అంటే?..."

"అదే నువ్వు కోరుకున్న మనిషే! వెంకటిగాడి కూతురు."

"పెంచెలే! ఈడ కెందుకొచ్చిందీ?"

"గడ్డి అమ్ముకొని ఇంటికి పోతుందట! వాన వచ్చే వరకు పాకలోకి దూరింది."

"ఒరేయ్! సుబ్బా! ఇదేరా సమయం. చిక్కిందిలే! ఇక పోలేదులే..."

"..........."

"నేను ఈడుండానని దానితో చెప్పకుండా చెయ్యి పట్టుకొని దాన్నిట్లా లాక్కురా!"

"తలా, ఒళ్ళూ, గుడ్డా తడిసి ముద్దయిపోయిందే! అబ్బే! ఈతడవ పోనీ. ఇంకోపాలి పిలుచుకొని వస్తాలే."

"అట్టాకాదురా, చెయ్యిజారితే మనకు చిక్కదురా- నీకు తెలియదు, దానికోసరం ఇప్పటికి ముగ్గురి చేత కబురు చేశాను. అది రానని చెప్పింది. ఈ సమయం పోగొట్టుకొని ఉపయోగం లేదు."

"..........."

"నీకెందుకు, నువ్వు పోయి దాన్నిట్లా లాక్కొని వద్దూ, తరువాత సంగతి నేను సరిపెట్టుకుంటాను."

ఫెళఫెళమని పెద్ద ఉరుము ఉరిమింది. పరధ్యానంలో ఉండిన పెంచెలి జడుసుకొని, మెరుపుతీగలాగే దాని శరీరం కంపించి వంకలు తీసింది. నోటిలోకి తీసుకొన్న గడ్డి నోటిలోనే పెట్టుకొని, నమలడం చాలించి, మెడలెత్తి నిర్ఘాంతపోయి చూస్తున్నాయి ఆ వృషభరాజములు. గాలీ వానా వాటి ఇష్టం వచ్చినట్లు చెలగాటా లాడుతున్నాయి.

"టర్రు"మని ఎద్దుల్ని అదిలించుకొంటూ, దారి తొలిగించుకొని పెంచెలి దగ్గరికి వచ్చాడు సుబ్బుడు. ఏదో సమాధిలో తదేక ధ్యానంలో కదలకుండా మెదలకుండా నిలబడే వుంది పెంచెలి.

"ఏమే" అని పలకరించాడు సుబ్బుడు.

"అమ్మో! ఎంత వానో! ఎంత గాలో! ఇదేం ఖర్మమయ్యా, ఇంటికి పోనిచ్చేటట్టు లేదే, ఈ మాయదారి వాన!" అన్నది పెంచెలి.

"ఇంటికి పోవచ్చు గాని, రాయుడు చెప్పిపంపితే రానన్నావట! నీ కేమంత పొగరే!" అన్నాడు సుబ్బుడు.

జల్లుమని కంపించింది పెంచెలిదేహం! అప్పటికి స్ఫురణకు వచ్చింది, తాను దూరిన కొఠం రాయుడిదని, కాని, రాయుడు అప్పుడు అక్కడనే ఉన్నాడని ఆమె కింకా తెలియదు.

"నిన్నే! అడుగుతూంటే పలకవేమే? నీ బతుక్కు అట్టాంటి మారాజు వెయ్యిజన్మాలెత్తినా చిక్కుతాడా? లచ్చనంగా ఇంత బంగారు పెడతాడు. డబ్బూ, దస్కమూ ఇస్తాడు! నీ కేమంత గాడా! ఆయన రమ్మంటే రానన్నావుట- ఎందువల్ల?"

"ఊరుకోవయ్యా! సుబ్బయ్యా! ఇట్టాంటి ముచ్చట్లు నాకాడ ఎత్తకయ్యేవు, బాగుండదు!"

"బాగుండక చేదా ఏందే! రాయుడు మోజుపడి, కులమయినా పాటించకుండా అడుగుతుంటే ఎన్నాళ్ళని ఇట్టా ఎగర్తించి పోగలవే! పిచ్చిపిచ్చి చేష్టాలు చేయవోక. నే తీసుకొనిపోతా రా!"

ఆకాశంలో మేఘాలు ఒరుసుకొన్నట్లే పెంచెలి గుండెలు రాపిళ్లు పడుతున్నాయి. పెంచెలి నోరు విప్పలేదు.

"రా, రాయుడు ఈడనే వుండాడు. రా! ఆయన్ని ఎగర్తించి పోబోక! చెడిపోగలవు" అన్నాడు సుబ్బుడు.

ఆ సమయంలో రాయుడు ఆ కొఠంలోనే ఉన్నాడన్న సంగతి వినేవరకు పెంచెలికి దడపుట్టింది.

"అమ్మయ్యో! ఈడ కెందుకొస్తినే! పెద్దపులినోట చిక్కితినే దేవుడా" అని భయపడింది.

"ఇట్టా రా!" అని దాని చెయ్యి పట్టుకోబోయాడు సుబ్బుడు.

గల్లుగల్లుమని దాని బిళ్ళోరి గాజులు పెద్దశబ్దం చేశాయి. అంబా అని ఒక ముసలి ఎద్దు అరిచింది.

"సుబ్బా! లాక్కొని రారా, దాని సొయ్యమణచాలి" అని ఆ చివరనుండి గర్జిస్తూనే ఉంది రాయుడుసింహం.

"బాబో, వీళ్లు నన్ను బతకనివ్వ"రని అంటూ కింద పెట్టిన గడ్డిగంప చేతికి తీసుకొని వాకిట్లోకి దూకింది పెంచెలి.

"ఏడకి పోతావే!" అని మీదికి దూకి గంప పట్టుకొన్నాడు సుబ్బుడు.

"పోనియ్యబోకురా" అని అరుస్తూనే ఉన్నాడు రాయుడు.

"నీ తల బద్దలుకానూ, నీ కేమంత పొయ్యేకాలమయ్యా! సుబ్బయ్యా!" అని పెద్ద అరుపు అరిచి సుబ్బడి చేతిలో గడ్డి

గంప విడిచిపెట్టి చీకట్లోకి పారిపోయింది పెంచెలి. దాన్ని వెన్నంటి తరుమబోయిన సుబ్బడు కాలుజారి కిందపడిపోయి, లేచేలోపల పెంచెలి జాడ అయోమయమై పోయింది సుబ్బడికి.

"పోనిచ్చావేమిరా దద్దమ్మా?" అన్నాడు రాయుడు.

"దాని కిష్టం లేనిది మనం ఎంత చేస్తేమట్టుకు చిక్కుతుందా ఆడది?"

"ఏడవకపోయినావు! పెద్దమ్మా! - కాదురా; చేతికి చిక్కిన ఆడదాన్ని పట్టుకొని రాలేకపోయినావే - ఏడవనా నువ్వుండీ!"

"నన్నేం చెయ్యమన్నావయ్యా; అది తప్పించుకొని పారిపోతేను!"

"అఘోరించావులే, ఇంతట పోగొట్టితే పోగొట్టావు కాని రేపు తెల్లవారి దాన్ని నువ్వు ఖండితంగా అడిగి తెలుసుకో,"

"సరే: అట్టనే అడుగుతా లే."

"చూడు: పదిసవరలు బంగారు ఇస్తానని చెప్పు, మంచి పగడాలదండ ఇస్తానని చెప్పు. ఒప్పుకుంటుందిలే; ఇంకా పసిది కాబట్టి జంకుతున్నది."

"అట్టనే" అన్నాడు సుబ్బయ్య.

వాన రవ్వంత తెరపి ఇచ్చిన తర్వాత ఇద్దరూ ఇళ్ళకి పోయారు.

పెంచెలి ఎట్లా ఇంటికి ఘటం చేరవేసిందో - తనదేహం తనకి స్మృతి తెలియలేదు. పొద్దుపోయి, గాలీవానలో పిల్ల ఇంకా ఇంటికి రాలేదని దిగులుపడి ఎదురుచూచే తల్లిదండ్రుల మనస్సుకు ఆమె ఆగమనం స్తిమితం చేకూర్చింది. కాని పెంచెలి మనస్సుకు స్తిమితం చేకూరేది ఎన్నటికి?

ఇంటికి పోంగనే తడిగుడ్డలు విడిచి, పొడిగుడ్డలు కట్టుకొని, తడిసినతల తుడుచుకొని, తనకు ఆకలి లేదంటూ ఆ రాత్రి ఉపవాసం చేసి పండుకొంది పెంచెలి.

పెంచెలి కారాత్రి కంటికి నిద్ర రాలేదు. రాయుడు తన గుండెల్లో పెట్టిన అగ్ని కణాన్ని రగుల్కొల్పి పెద్దది చేస్తున్నాడు. చిన్నతనం చపలత్వం చేత తనకు చెప్పి పంపించాడని ఆరంభంలో ఆమె లక్ష్యపెట్టకుండా తోసేసుకొంటూవచ్చింది. కాని చూడగా అతడు పెద్ద ఆలోచన మీదనే ఉన్నట్టుగా ఉన్నాడు. వీలయితే తనను దౌర్జన్యం మీదనైనా లోబరుచుకోవలెననే ప్రయత్నం మీద ఉన్నాడు. లక్షాధికారి! బలవంతుడు! ఆయన అంతరం ఎంత, తన అంతరం ఎంత? ఆ దొరకు తనమీద ఎందుకీ భ్రమ? ఆనాటిరాత్రి తనరోజు బాగుండి తప్పించుకొని పారిపోగలిగింది కాని, ఆ పెద్దపులిని తప్పించుకొని ఎన్నాళ్లని తానాగడ్డ మీద తిరగగలదు? ఈ సంగతి రొబ్బడితో చెప్పి, తొందరగా పెళ్లి చేసి తీసుకొనిపొమ్మంటేనో! అమ్మో, ఈ విషయం అతని చెవికిపోతే తనను గురించి అతడేమి సందేహిస్తాడో! అసలు తాను నోరు విడిచి ఇట్టా ఇట్టా జరిగిందని అతనితో చెప్పడం ఎట్లా?

పోనీ, తల్లితోగాని, తండ్రితోగాని తన బాధ చెప్పుకొంటే? - చెప్పి ఉపయోగం ఏముందీ, వాళ్లిద్దరి మనస్సుకూ దిగులూ, విచారమూ కొనితెచ్చిపెట్టడం తప్ప? వాళ్ల బ్రతుక్కి వాండ్లు పోయి రాయుడితో తగవులాడగలరా?-- ఆమెకు గత్యంతరం తోచలేదు. తానీవిషయమై నోరు విప్పినట్టయితే నలుగురినోటా పెళ్లి కానిపిల్ల తనే రచ్చారావిడీ అల్లరీ పడేటట్టుగా కనిపించింది కాని ఆస్థితిలో సంభవించిన విపత్తు నెదుర్కొని నిగ్రహించడానికి ఆమెకు గుండె నిబ్బరం చాలలేదు. కడుపులో పెద్ద భయమూ దుఃఖమూ పుట్టుకొని వచ్చినవి. తండ్రికీ తల్లికీ తెలియకుండా ఆ రాత్రి తెల్లవార్లూ ఏడుస్తూనే పండుకొన్నది పెంచెలి.

రాయుడికిమాత్రం ఆరాత్రి కంటికి కునుకు ఎట్టావస్తుంది? రాత్రి భోజనం చేసుకొని, మిద్దె మీద రెండో అంతస్తుగదిలో పందిరిపట్టె మంచం మీద శయనించినప్పటికీ మాలవాడలో తాటాకుగుడిసెలో నులకకుక్కి మీద పడిపొర్లుతూ ఉండే పెంచెలి స్థితి కంటె హీనంగా ఉన్నది, అతగాడి స్థితి, కళ్లెం తెగిన గుర్రంలాగ, విచ్చలవిడిగా సంచరిస్తోంది అతని మనస్సు. ఆరునెలల కిందట తన చేలో వరినాటువేతలకి చూచినపుడు తన హృదయఫలకంమీద హత్తుకుపోయిన పెంచెలి ముఖబింబం అతన్ని పిశాచంలా పట్టుకొని పీక్కొని తింటోంది. మనోగతమైన ఆ బింబాన్ని సాకారంగా హస్తగతం చేసితీరుతానని అతని ధనలక్ష్మి అతడాశ వదలుకొన్న కొద్దీ అభయహస్త మిస్తూనే వుంది అతనికి, తాను కామించింది ఆ స్త్రీ అవయవసౌభాగ్యసంపత్తికాని, ఆ మాలదాని కులం కాదుగా! తనవల్ల నిత్యమూ ఎన్నో సహాయాలు పొందే ఒక బీద మాలకుటుంబంలో పుట్టిన పిల్ల తనయెడల అంతమాత్రం కృతజ్ఞత చూపలేదూ!

పెంచెల్ని సాధించడం ఎట్లా???

తల పగిలిపోతోంది రాయుడికి.

ఆరాత్రి మాలవాడలోని పెంచెలికీ, మేడమీది రాయుడికీ కాళరాత్రే! గుర్రపు సాలలో చింకిరిచాపమీద శయనించిన రొబ్బడుమాత్రం ఒళ్లెరగడు.

కాలవైపరీత్యం--- బళ్ళు ఓడలూ, ఓడలు బళ్ళూ అవుతూ ఉంటవి! రాయుడి తాత ఉప్పుకావిళ్లు మోసుకొని జీవించేవాడట! అయితేనేం? అది ఎప్పటి సంగతో -- పురాతనకాలంనాటి సంగతి. రాయుడి కుటుంబానికి, అతని తండ్రి హయాంలోనే అందుకొన్నది శుక్రమహాదశ! ఆరంభంలో అతగాడు అయిదువందల రూపాయలు అప్పచేసి, పూనా, బొంబాయి ప్రాంతాల్లో ఆరంభించిన ముత్యం, పగడాల వ్యాపారం, పాటిగడ్డమీది తోటకూర కాడలాగ రెపరెపలాడుతూ ఎక్కివచ్చి, ప్రాణం హరీ అనేవరకు అతడు లక్షరూపాయల ఆస్తిని గడించి రాయుడి చేతిలో పెట్టి మరీ చచ్చిపోయాడు. ఇంతకీ అదృష్టమంటే రాయుడిదిగాని నిజంలో అతని తండ్రిది

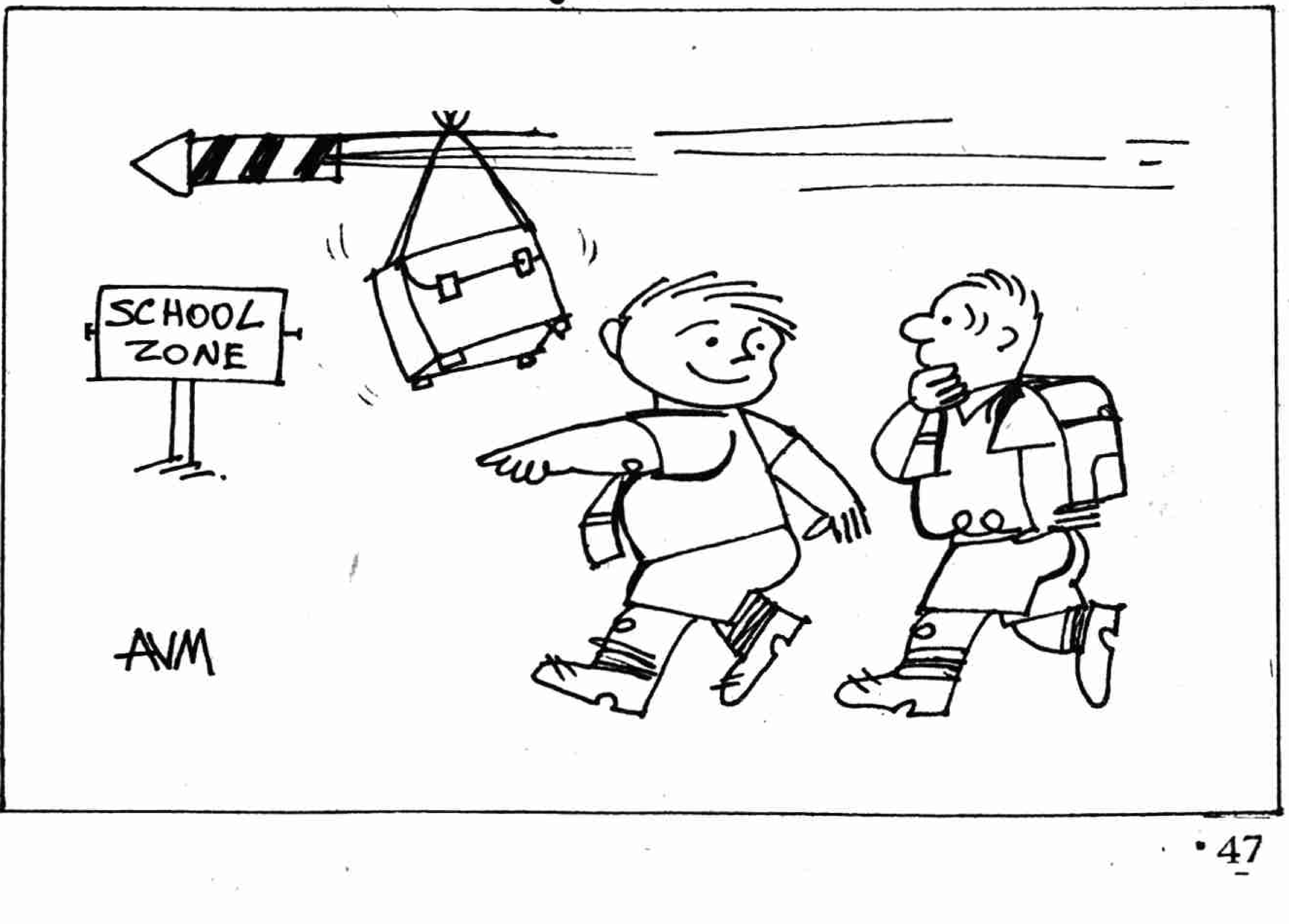

కానేకాదు. తండ్రి సంపాదించి యిచ్చిపోయిన నూరుఎకరాల మీదా ఏటా పండే నూరుపుట్ల ధాన్యమూ, ఇంటిచుట్టూ కూట్లు కట్టించి నిలవచేసుకొని, కోస్తాలో ధాన్యానికి ధర ఎప్పుడు ఉబుకుతుందా అని తపస్సు చేయవలసిన బదనాయంతప్ప, ఇక ఇతరవిధమైన బాధ్యతగాని, చీకుగాని, చింతగాని ఎరగడు ఆ మానవుడు! పుట్టుభోగి; ముప్పయ్యేళ్లు నిండని నిండుజవ్వనం! ఏడుకావిళ్ల రూపాయల సంచులతో కాపరానికి వచ్చిన భార్య-- పెంచెలి కంటె కూడా తనకి పచ్చిపచ్చిగా, వగరువగరుగా ఉంది ఇంకా! అందీ అందనట్లు ఉవ్విళ్లూరించే దోరకాయ-- ఆ పెంచెలి తన మనస్సులో విషం కలిపి, ఊc, కలచివేస్తోంది.

పెంచెలి తన చెయ్యి జారిపోయిన రాత్రికి అనంతరం వారంరోజులకొకనాడు సాయంత్రం రాయుడు మిద్దెమీద వసారాలో గచ్చు అరుగుమీద రెడ్డికంవేసుకొని చుట్టకాల్చుకొంటూ పండుకొన్నాడు. ఆనాటి రాత్రి పశువులకొఠంలో వ్యవహారం అంతా చెడగొట్టిన చవట దద్దమ్మ, ముతరాచు సుబ్బడు మిద్దెక్కి,

"దాని కప్పుడే పెళ్ళిమనువు కూడా ఖాయం అయిందట" అని అన్నాడు.

రాయుడు ఉలిక్కిపడ్డాడు.

"దేనికిరా?"

"పెంచెలికే!"

"ఏ వూళ్ళో?"

"వాడి స్వంతవూరు పడమట - బద్వేలి! మా ఆడదాని వూరే వాడిది కూడా, నేను వాణ్ణి బాగా ఎరుగుదును. నేను నగరం సంతకి పోయినప్పుడల్లా వాడు నా కగపడుతూనే వుంటాడు. తమ రెన్నడూ వాణ్ణి చూడలేదూ?"

"ఎవడురా వాడూ?"

"అదేంది సామీ! పోలీసుసూపరెంటు గుర్రం కాడ ఉంటున్నాడు, నల్లగా పొడుగ్గా -- భారీమనిషి! తమరు కూడా చూసే వుంటారు, గుర్తులేదేమో?"

"సూపరెంటుగుర్రం కాడ ఉంటాడా? వాడి పేరు?"

"రొబ్బడు, నెలకి పదిహేనో ఇరవయ్యో కాబోలు వాడి జీతం! ఇప్పటి కప్పుడే ఏడెనిమిది నెల్లనుంచీ, వాళ్ళిద్దరూ పెళ్లి చేసుకోవాలని తీర్మానం చేసుకొన్నారంట! వాడెన్నడూ నాతో అననేలేదీ సంగతి; నిన్న తెలిసింది నాకు మాలవాడలో!"

"అట్లానా?"

"ఈ పిల్ల దినమ్మూ గడ్డిఎత్తుకొని వాడిదగ్గరికి పోయి వస్తూనే ఉంటదంట! వాడేమో సూపరెంటు ఆసరా చూసుకొని, పెళ్లికి గుర్రమెక్కి ఊళ్ళో ఊరేగాలనికూడా మాలవాడంతా గోలగోలగా ఉండది."

"మనవూళ్ళో మాలవాళ్లు గుర్రమెక్కి ఉత్సవం చేసుకొనే ఆచారం లేదుకాబోలు కదరా?"

"లేదు-సరే, వాడికి తేరగా గుర్రం చేతిలో ఉండె, పైగా పోలీసు సూపరెంటు ఆసరా ఒకటి ఉండె, పెద్ద మాలవాడు అంకడూ, పెంచెలి అబ్బ వెంకడిగాడూ - పెద్దతలకాయలు, గుర్రమెక్కి ఊళ్ళోకి వస్తే, తమబోటి గొప్పోళ్లంతా ఏం చేస్తారో అని అజ్జాయిస్తూ ఉన్నారంట! కాని - ఇప్పుడిప్పుడు బయల్దేరుతూ ఉండారే, ముందరిజుట్లు పెట్టుకొనే కుర్రకారు-వాళ్లు మాత్రం సంబరం చేసుకోవలసిందే అని హఠం పట్టి ఉండారంట. "

"అబ్బో! శానా కథ పెరిగిందే!....."

"పాపం! మన సేద్యగాడు రోశిగాడు, ఒకటే గోల, ఈ పెళ్లి ఖాయమైనప్పటినుంచీని...."

"ఎందుకూ?"

"వాడు తల్లీతండ్రీ లేని దిక్కు లేని పచ్చి! 'నీకు పిల్లనిచ్చి పెళ్లి చేస్తా'ననీ, 'ఇల్లరికం పెట్టుకొంటా'ననీ చిన్నప్పటినుంచీ వాడి మేనమామ వెంకటిగాడు ఆశపెట్టి, వాడికి తమరు ఏటా యిచ్చే జీతంవడ్లు పుట్టీ ఏదుంగింజలూ వెంకటిగాడే కాజేస్తూ, తీరా ఇప్పుడు ఆ పిల్లకి పెళ్లి ఈడు వచ్చేవరకు దాన్ని పరాయిచోట యిచ్చి చేస్తున్నాడని రోశిగాడు ఒకటే గోల.... పాపం!"

"అయితే మన రోశిగాడికి, వెంకటిగాడు సయానా మేనమామా?"

"ఓ వేలు విడిచిన మేనమామ కాబోలు! అయితే మట్టుకు, ఇన్నేళ్లుగా ఆశపెట్టి, వాడిచేత అన్ని పనులూ చేయించుకొని, చూడండి, ఇప్పుడెట్లా ఎదురుతిరిగారో వాళ్లందరూకూడా...."

"అసలు పిల్ల ఏమంటుందీ?"

"అదో మిడిమేలపుపిల్ల! దానికి ఆ పడమటాడిమీదనే మరులు! ఆగుర్రం, ఆసంబరం, ఆ ఊరేగడం. .. ఆ దరువు మీదనే ఉండాదది, ఇట్టాంటి చవటల్ని దగ్గరకి రానిస్తుందా మొదలు?"

"అట్లానా?..."

"ఆ రోశిగాడు - ఒకటే గోల! అందులో ఆ పిల్ల ఎర్రగా పుల్లగా కాస్త కంటికి నదరుగా అగపడే చట్టమైన పిల్లేమో - దాన్ని విడిచిపెట్టుకోవాలంటే, వాడు దిగులుపడి చస్తుండాడు."

"ఆ వెధవ సంగతికేంగాని, నువ్వు మళ్లా దాన్ని అడగలేదటరా?"

"అడగకేం! ఈ వారంరోజులుగా అడిగి, అడిగి, ప్రాణం చాలొచ్చింది నాకు, మనం ఒక్క మాట మాట్లాడితే, అది పదిమాటలు చెపుతుంది---"

"..............."

"మా దొర నిన్నేం చేయడులేవే! ఒక్క పాలి ఆయనకాడికి వచ్చి, ఒక్క మాటా మాటాడిపోదువుగాని రమ్మంటే, రాను పొమ్మని దానిదొకటే పాట! ఇక దాన్నడగడమే నాకు చిన్నతనంగా ఉండాదిసామీ!"

"సరే!" ఇక నువ్వు దానితో ఈ ప్రస్తావన ఏమీ చేయనేవద్దు, పలక్కుండా ఊరుకో!........"

"చిత్తం!...... కాని దొరలు ఎట్లయినా, ఈ పెళ్లి నిలుపుదల అయ్యేటట్టు చేయిస్తిరా, దాని రోగం కుదురుతుంది; అటుతర్వాత మన చెప్పుకింద తేలయి పడి ఉంటది-" అంటూ మిద్దె దిగి వెళ్లిపోయాడు సుబ్బడు.

రాయుడికి మనస్సు స్తిమితం చెడింది: పరిపరివిధాలపోతోంది అతని మనస్సు: అతని నోటిలోని చుట్టచివరి ఎర్రడాలు ప్రస్ఫుటంగా గోచరిస్తోంది. పెంచెలి చెయ్యి జారిపోతోందని అతనికి ఒక విధమైన ఖంగారు పుట్టింది. పోతేపోయింది; తన యెడల అది చూపిన అవిధేయతకు తగిన శాస్తి చేసి విడిచిపెట్టితేనేగాని వీల్లేదని అతనికి క్రోధం ఉద్రేకించింది. తన గ్రామం అంత నిర్భయంగా ప్రవేశించి, తాను కాంక్షించిన వస్తువును తీసుకొనిపోదలచిన ఆ మొనగాడెవరా అని అతనికి ఆలోచన కలిగింది! అతనికి చికాకనిపించి పండుకొన్న మనిషి లేచి వసారాలో ఇటూ అటూ పచారు లారంభించాడు.

"రాయుడిది పిన్న వయస్సయినా, పట్టుదలమనిషీ, హఠవాదీని, తనను ఎదిరించిన మనిషిని సాధించి, రాచిరంపాన పెట్టేవరకు అతగాడికి నిద్రపట్టదు. అతగాడికి ఆ గ్రామంలో ఎదురులేదు. తనంతటి మనిషికి ఒక మాల దానివల్ల పరాభవం కలిగిందే అని అతనికి అరికాలిమంట నెత్తికెక్కింది. "ఛా! నోరువిడిచి ఎందుకు అడిగాను దాన్ని" అని జుగుప్సపడతాడు...... కానీ... ...చూతాం......అనుకొన్నాడు. ఆ రాత్రి తెల్లవార్లూ, తన బుద్ధికి పదును పెట్టి ఆలోచన సాగించాడు. మెదడు వేడె

క్కుతోంది. కాని, పద్మవ్యూహానికి పథకం కుదరడం లేదు.

తెల్లవారుజామున కోడికూతవేళకు అతని కొక పథకం కుదిరింది. అప్పటి పరిస్థితుల్లో పనిచేయదగ్గది అదొక్కటే మందు: ఆ గరళం పనిచేస్తే చేసినట్టూ, లేకుంటే లేనట్టూను అనుకొన్నాడు.

ఉదయం నిద్ర లేచీ లేవడంతోనే ముత రాచు సుబ్బడికి కబురుచేశాడు. వాడితో ఏదేదో మాటాడి, చివరకు ఈ విషయంలో తన పేరు బయటికి వస్తే గొంతుకు పిసుకుతానని చెప్పి వాణ్ణి పంపివేశాడు.

"చిత్తం, ఆ పని అంతా నేను చక్కబెట్టుకొని వస్తానుగా - తమరి కాసందేహం ఏమీ పనిలేదు," అంటూ వెళ్ళిపోయాడు సుబ్బడు.

తెల్లవారి, ఉదయం నాలుగు ఘడియలు పొద్దెక్కిన తర్వాత గ్రామంలో ఇతర పెద్దతలకాయలను -- చలమానాయుణ్ణీ, సభాపతినీ, శింగర శెట్టినీ పిలిపించాడు రాయుడు; వాండ్లతో రహస్యంగా మంత నాలు చేసి గ్రామంలో మాలవాళ్లు కొత్తగా గుర్రాలెక్కి ఉత్సవం చేసుకొంటూఉంటే పెద్దతలకాయలు నలుగురూ ఊరుకొంటారా, మీకు పౌరుషం లేదా, మీకు పరువులేదా అని వాండ్లను చివాట్లు పెట్టి శివమెత్తించాడు. మాలవాళ్లు గనుక గుర్రం ఎక్కి వీధిలోకి వచ్చినట్టయితే, గ్రామంలోని రైతు లందరూ చేరి తలకాయలు పగలగొట్ట డానికి తయారుగా ఉన్నారు కాబట్టి జాగ్రత్త అని మాలవాండ్లకు తెలిసేలాగున ఊళ్ళో పుకారు లేవదీశాడు--- తాను తెరచాటునే నిలబడ్డాడు.

పెంచెలి ఏముహూర్తాన తన వివాహ విషయమై తలపెట్టిందోకాని ఆ క్షణంలగాయతు ఆమె కన్నీ కడగళ్లుగానే కన్పట్టుతున్నవి. ఆమె మనస్సు శాంతీ, సంతోషమూ ఎట్లాంటివో ఎరగదు. గ్రామమూ, మాలవాడాకూడా అట్టుడికినట్లు ఉడికిపోతున్నది. మాలవాడు గుర్రమెక్కి ఊళ్లో అడుగు పెట్టినట్లయితే ముక్కలు ముక్కలుగా చెండాడు తామని ఊళ్లో రైతులు, ఏమైనప్పటికీ ఈ పెళ్లికి మాత్రం వెనక్కి జంకకూడదని మాల వాళ్లూ - అప్పుడే రోషాలెక్కి వీరావేశం మీద కత్తులూ, కటార్లూ నూరుతున్నారు. మాలవాడలో పెద్ద తలకాయలు పదిమందీ కలిసి, ఇంతదూరం వ్యవహారం రాకుండానే, నెమ్మదిమీదనే చక్కపెట్టుకొందామని యోచనతో గ్రామంలో ఉత్సవం చేసు

కోవడానికి ఉత్తర్వు ఇవ్వవలసిందని గ్రామపెద్దలనందరినీ ఆశ్రయించి అర్థించారు. కాని ఉపయోగం కనిపించలేదు; రాయుడిదగ్గరికి పోయి ఆయనగారి కాళ్లూ పట్టుకొన్నారు. 'గ్రామంలో ఇతరపెద్దలందరూ ఇష్టపడితే తన ఆక్షేపణ ఏమీ లేదని మాలలతో బహిరంగంగా తియ్యని మాటలు చెప్పుతూ - గ్రామంలో మాలవాళ్లు కొత్తగా కోరే హక్కును వాళ్లకు ప్రసాదించినందుకు మాలలందరూ కలిసి, ఆ గ్రామ ఉమ్మడి ఖర్చులకు గాను పోగుచేసిన ఫండుకు రు. 300లు నజరానా చెల్లించినట్టయితే ఈ హక్కు శాశ్వతంగా మాలవాళ్లకే విక్రయం చేయడానికి గ్రామస్థులు సిద్ధంగా ఉన్నారని లోపాయికారీగా రాయుడు మాలలకి కబురుచేయించాడు. కాని వాళ్ల దగ్గర అంత శక్తి ఏదీ? మాలవాడలో ఎందరి సంసారాల్లోని కుండబొచ్చెలు పోగుచేస్తే మూడువందల చిన్న డబ్బులు కాగలవు? ఎన్ని సంసారాలు దిబ్బచేస్తే మూడువందలు అణాలు కాగలవు? బాబో! మా వల్ల కాదంటే మావల్ల కాదని గుండెలు కొట్టుకొన్నారు మాలలు. అంతగా వ్యవహారం వల్లతప్పి, మెలిబడితే కొండంత ఆసరా సూపరెంటుదొర ఉండనే ఉండాడని వాళ్లు ధైర్యం తెచ్చుకొని కూర్చున్నారు. అయితే అయింది, ఎంతకయినా తెగబడుదామని మాలవాండ్లు నడుముకు ధట్టీలు బిగిస్తున్నారు.

మాలవాడలో జరిగే ఈ గలభాకి పెంచెలి తాళలేక పోయింది. తనమూలాన్ని కొంపలూ కొంపలూ అంటుకొని పోయేటట్లుగా ఆమెకు తోచింది.

"దానింట వానగురిసిన గుర్రం! సంబరం లేకుంటే మానె! ఆయనా నేనూ ఇంత పప్పు కూడూ తిని, కంకణాలు కట్టు

కొని పెళ్లి అయిందనిపించుకొంటే శాన! ఆ రాయుడు నన్నెట్లాగూ బతకనిచ్చేటట్టు లేదు. ఈ రచ్చ అంతా ఆయనగారు లేవదీసిందే! ఆవులూ ఆవులూ కుమ్ముకొని లేగల్ని తన్నినట్లు, ఈ కొట్లాటలో నా పెనిమిటి కేం కీడు చేస్తారో, ఆయనా తల్లీ తండ్రీ లేని దిక్కూ లేని పచ్చి! నా మీదనే కళ్లు పెట్టుకొని బతుకుతుండాడు! మా ఇద్దరి ప్రాణం సల్లగుంటే ఇంత బొద్దాకూ నీళ్లూ తాగి బతుకుతాం! ఏమైనాసరే, ఈ సంబరం ముగించుకోమని ఆయనకాళ్లు పట్టుకొంటాను. ఒప్పుకొంటాడు లే, నే చెప్పితే వింటాడులే మామ!" అని మధ్యాహ్నం పన్నెండు గంటలకు, ఎర్రటి ఎండ అని అయినా అనుకోకుండా, బయలుదేరింది రొబ్బడి దగ్గరికి పెంచెలి.

నడినెత్తికి వచ్చి తేరి చూడడానికి వీల్లేకుండా నిప్పులు కక్కుతున్నాడు ప్రచండభాస్కరుడు. ఎండ తగలకుండా నెత్తిమీద కొంగు ముసుగుకప్పింది పెంచెలి; గుర్రాన్ని గనక ఊళ్ళోకి తీసుకొనిరాకుంటే ఇక తన పెళ్లి కేమీ కష్టాలులేవని స్తిమితపడింది; గుర్రాన్ని తీసుకొనిరాకుండా పెళ్లికొడుకు రొబ్బణ్ణే ఒప్పించినట్లయితే తన కేబాధా ఉండదని ఆశించింది. వీధివాకిలి లోపలికి నెట్టి గుర్రపుసాలలోకి పోయింది పెంచెలి.

మంచి నడి జాము పొద్దు, ప్రజలు భోజనాలు చేసే సమయం, భోజనానంతరం విశ్రాంతి తీసుకొనే సమయమూను, రొబ్బడు ఆపూట అన్నం తిన్నాడో లేదో, గుర్రపుసాలలో చాపమీద ముసుగుతన్ని పండుకొని గాఢనిద్రలో ఉన్నాడు. గుర్రం కూడా వాడివైపు చూస్తూ ఏదో విచారాన్ని సూచిస్తూ ముడుచుకొని పోయి నిలబడి ఉన్నది. అంత గాఢ నిద్రావస్థలో

ఉండిన తన ప్రియుణ్ణి లేవగొట్టనా వద్దా అని సందేహించింది పెంచెలి; కాని ఆమె తన మనస్సులోని ఆత్రం అరికట్టలేకపోయింది. ఎర్రటి ఎండలో పేరెంమీద వచ్చిన వగర్పుతోనే---

"మామా! మామా!" అని అతని పక్కనే కూర్చొని తలమీద ముసుగుతీసి రొబ్బణ్ణి నిద్ర లేపింది. త్రుళ్లిపడి నిద్రలేచాడు రొబ్బడు, ఎర్రటి చింతనిప్పుకణాల లాగ ముఖంలోకి ఉబికి నెత్తురు కక్కుతున్నాయి అతగాడి నేత్రాలు. పెంచెలికే ఆ ముఖతీక్షణం భయంకరమయింది. నిద్రలో లేచినందువల్ల ఆవిధంగా ఉన్నా డనుకొన్నది పెంచెలి.

"మామా! మామా! మన కాగుర్రమూ వద్దు, ఆ సంబరమూ వద్దు మామా!"

"నా కా గుర్రమూ వద్దు, ఆ సంబరమూ వద్దు, ఆ పెళ్లీ వద్దు" అన్నాడు రొబ్బడు.

ఉలిక్కిపడింది పెంచెలి.

"మామా! నిద్రకళ్ల నేందీ ఆ మాటలు! శుభమల్లే పెళ్లెందుకు వద్దు?"

"సంబర మెందుకు వద్దు?"

"మాలాడు గుర్రమెక్కి వూళ్ళో సంబరం చేసుకొంటే, తలకాయ పగులకొట్టుతామని ఊళ్ళో పెద్ద ఆసాములందరూ కత్తికట్టి ఉండారు."

"మిండగాళ్లని మరిగిన లంజ, నన్ను మోసంమీద పెళ్లి చేసుకోవాలనీ వస్తే తలకాయ పగలగొట్టాలని క్రచేతపట్టి ఉండాడు ఈ రొబ్బడు."

"ఏంది మామా! ఈ మాటలూ?"

"ఏందే లంజా! ఈ తప్పుడు చేష్టలూ?" అని లేచి పెంచెలి కుడిప్రక్కన ఒక్క తన్ను తన్నాడు రొబ్బడు. పెంచెలి కేమీ అర్థం కాలేదీ వైఖరి. నిర్ఘాంతపోతోంది; అతన్ని అడుగుదామని అనుకొంటుంది- కాని నోరు విడిబడడంలేదు. ఇంతలోనే రొబ్బడు దాని జుట్టు పట్టుకొని "ఊళ్ళోవాళ్ళనందరినీ మరిగి నన్ను పెళ్ళాడాలని తయారవుతావా?" అని దానితల కిందికి వంచి, వీపుమీద పిడిగుద్దులు కురిపించాడు.

'బాబోయి, బాబోయి' అని అరవడానికికూడా నోరురాలే దా పడుచుకి! అతని వైఖరి కాశ్చర్యపోవడంతప్ప దుఃఖించడం చేతకాలేదా అబలకి, ముఖం మీద విడిపడ్డ కురులు సవరించుకొనేలోపలనే ఎప్పుడు తెచ్చాడో పదిచారల జనపనారపగ్గం ఒకటి తెచ్చి, పెంచెలి రెండుచేతులూ వెనక్కి విరిచికట్టి ఆమెను బరబర లాక్కొనిపోయి గుంజకు కట్టివేశాడు రొబ్బడు. నోరు విప్ప లేదు ఆ భూదేవి! కళ్లు చారెడు చేసుకొని అతని ముఖంలోకి చూస్తూ నిలబడింది కొయ్యలాగ!

గుర్రాన్నితోలే కంచీ చేత తీసుకొని ఎదురుగా నిలబడ్డాడు ఆమె ప్రేమ చూరగొన్న ప్రియుడు.

"నిజం చెప్పుతావా చెప్పవా?"

ఆమె పెదిమలు కంపించాయి.

"నువ్వు నీ మేనత్తకొడుకు రోశిగాణ్ణి పెట్టుకొన్నావా లేదా?"

"రామ! రామ!" అంది హీనస్వరంతో.

"ఏడే నీ రాముడు?" అని అతడు ఉచ్చరించేలోపలనే ఆమె దేహం మీద కంచీ ఛెళ్లుమని పలికింది.

"మామా!........" అని మాత్రమే అనగలిగింది ఆ శీలవతి.

"ఆనాడు నువ్వు నాకాడనుంచి పోయి నపొద్దు మీ వూరు కాపు రాయుడి పశువులకొఠంలో దూరావా?"

"దూరాను" అని సత్యవాణి పలికింది.

"ఎందుకు దూరావు?"

"వానజల్లుకి భయపడి,"

"రంకుతనం అంటే భయంలేనిదానికి నీకు వానజల్లంటే భయమా?" అని తీవ్రంగా హెచ్చరించింది కంచీ!

"మామా...."

"ఆ పాకలో ఏమి జరిగిందో నిజం చెప్పు"

పెంచెలి ముఖంలో మిడిగ్రుడ్లే అతనికి జవాబిచ్చాయి.

"పలకవేం?"--అని కంచీ ఆడించాడు రొబ్బడు.

ఆ కంచీ చేసే ధ్వనికి, దాని రుచి తెలిసిన ఆ గుర్రం భయపడి, బెదిరి కలగదొక్కుకోంటోంది.

పెంచెలి గొంతెండిపోయింది; గుటక పడడం లేదు. కళ్లు చీకట్లు కమ్ముతున్నాయి; కాని రెప్పలాడడం లేదు నిజం చెప్పుతావా చెప్పవా అని రొబ్బడి చేతిలోని కంచీ యింకా సత్యాన్వేషణకొరకు పెంచెలి రక్తాన్ని కూడా పరిశీలిస్తోంది.

"మామా--" అని నోరార పిలవాలని ఆమె కోరిక. తన ప్రియుని కరువుతీరా కౌగిలించుకోవాలని ఆమె ఉబలాటం! తన మీద ఎంత ప్రేమా, ఎంత విశ్వాసము లేనిదీ ఆ అమాయకుడికి, లోకం చెప్పిన చెప్పుడు మాటలమీద అంత ఆగ్రహం వస్తుందా అని ఆమెభావన. ప్రేమసూచకములా?- ఆ కంచీ దెబ్బలకు ఆమె శరీరం ఉప్పొంగిపోతోంది -- కాని ఆ అపూర్వమైన అనుభవంలో ఆమె బదులు చెప్పలేక నిశ్చేష్టయై తన్ను కట్టివేసిన కొయ్యగుంజలాగే కొయ్యలా నిలబడి ఉన్నది పెంచెలి.

మౌనం అర్ధాంగీకారసూచకమా? తన ప్రశ్నకు జవాబు చెప్పకుండా, చేసిన తప్పు ఒప్పుకొంటోంది! అనుకొన్నాడు రొబ్బడు. వాడి కసి తీరడంలేదు. తానింకా పెండ్లాడని పిల్లే, ఆపిల్ల మీద తానంత తీవ్రమైన అధికారం చెలాయించవచ్చునా అనే యోచన మనస్సుకు తట్టలేదు ఆ పెళ్ళికొడుక్కి, ఒక సంవత్సరంగా తనతో కపటస్నేహం చేసి మోసగించిందని అతనికి శరీరం భగ్గున మంటలెత్తి పోతోంది! అందులో పోలీసు సూపరెంటు దొరదగ్గర నౌకరీ చేస్తుండే మనిషి తాను. అతనికి వీరావేశం విజృంభించడానికి ఇంకా ధూపం ఎందుకూ?

పెంచెలికి కట్టిన కట్లు విప్పాడు! ఆమె దేహం అప్రయత్నంగా అతని పాదాలమీద పడిపోయింది -- కాని, ఆ క్రోధమూర్తికి జాలి ఏదీ?

"చావు లంజా!" అని తన శక్తికొద్దీ దాని వీపు మీద ఒక్క పడిగ్రుద్దు గుద్దాడు రొబ్బడు. తన కనుగ్రుడ్డు లోని ఎరుపురంగుతో దీటయిన రక్తం ఆమెనోట బళ్లున ఒక గ్రుక్కెడు కక్కుకొనేటప్పటికి అతనికి ఈ ప్రపంచం తెలిసింది.

"ఓసీ! ఇంత మోసమా! చెప్పుకో, నీదిక్కున్న చోట చెప్పుకో! నా కాపెళ్లీ వద్దు, ఆగుర్రమూ వద్దు, ఆ సంబరమూ వద్దు, ఈ సూపరెంటుదగ్గర నా కి నౌకరీకూడా పనిలేదు. ఇప్పుడే లేచిపోతాను మావూరికి"

సంజ చీకట్లు విరిశాయి. పెంచెలి వికృతాకారం మరీ భయంకరమయింది. ఆమె ఇంకా పోతూనే ఉంది. తన వూరికి పోయ్యే దారిలో రాయుడు పశువుల కొఠం దగ్గరికి వచ్చింది. పెద్ద నవ్వు నవ్వింది. పిచ్చిపాట పాడింది. ఆ కొఠం చుట్టూ తిరిగింది. గానుగ చెట్టు కిందికి పోయింది. మామా అని దాన్ని గట్టిగా కౌగిలించుకొంది. కళ్లు మూసుకొంది. పెద్దంగా ఏడిచింది.

అని పై మీద గుడ్డవేసుకొని నోటివెంట నురుగులుకక్కుకొంటూ ఆ క్షణమే లేచి చక్కాపోయాడు రొబ్బడు.

సాయంత్రం అయిదుగంట లయింది. అప్పటికి చల్లబడింది ప్రచండసూర్యబింబం. పెంచెలికి స్పృహ కలిగింది. లేచి కూర్చుంది. నలువైపులా చూచుకుంది! తాను ఏకాకిగా ఉన్న దా ఆవరణలో, ఒడలూ గుడ్డలూ చూచుకుంది. నెత్తురు మరకలు ఆమె గుండె చెదరగొట్టాయి. ఆమె లేచి నిలబడింది. రెండు చేతులూ ఎత్తి గుర్రానికి దణ్ణం పట్టింది. పెద్దనవ్వు నవ్వింది... మామా...మామా...అని పిలిచింది. పెద్ద ఏడుపు ఏడిచింది. సూర్యాస్తమయుం కాబోతోంది. పెంచెలి వీథిలోకి పోయింది.

విరబోసుకొన్న జుట్టు, చిరిగిపోయిన రవిక, గాట్లుపడ్డ దేహం! బూడిదలో పొర్లాడిన నెత్తురుమరకల చీర! వికృతాకారం! వికటాట్టహాసం! వెర్రిచూపులు! కారణంలేని ఏడుపు - ఆహా! ఇక మూడురోజులకు మెడలో మంగళసూత్రధారణ చేయించుకోవలసిన పెండ్లికూతురా ఆ అవతారం!

వీథిలో తిరిగే కుక్కలు మొర్రో అని ఆమె వెంటబడ్డాయి. తనని కరవమని వాటి నోటికి తన చేతులందిస్తుంది - పెంచెలి. వీథుల్లో ఆడుకొనేపిల్లలు చిన్న చిన్న రాళ్లు తీసి ఆమె మీద రువ్వుతూ దూరంగా పోయి కేకలు పెట్టుతున్నారు. తన తల పగలగొట్టుమని పెద్ద పెద్ద బండలు తీసి ఆ పిల్లల కివ్వబోతుంది; వచ్చే పోయే మోటారుకార్లకిందా, బండ్లక్రిందా పడిపోవాలని రోడ్డులో వంకర వంకరగా నడుస్తుంది. కాని అవి అన్నీ ఆమెను తప్పించుకొని పోతున్నాయి.

సంజ చీకట్లు విరిశాయి. పెంచెలి వికృతాకారం మరీ భయంకరమయింది. ఆమె ఇంకా పోతూనే ఉంది. తన వూరికి పొయ్యే దారిలో రాయుడి పశువులకొటం చుట్టూ తిరిగింది. కానుగ చెట్టు కిందికి పోయింది. మామా అని దాన్ని కౌగిలించుకొంది. కళ్లు మూసుకొంది. పెద్దంగా ఏడిచింది. 'మామా,రా' అంటుంది. 'నేను వస్తా' అంటుంది. ఇటూ అటూ పరువులెత్తింది. ఇటూఅటూ రెండు మాలగద్దలు పశువులకొటం మీద వాలాయి. వాటిని చూసింది. పెద్ద వెకిలి నవ్వు నవ్వింది; 'మామా' అంటూ కింద తూలిపడిపోయింది.

దైవభక్తుడైన ఒక చిత్రనిర్మాత వ్యాపారంలో బాగా నష్టపోయి బెంగతో మంచం ఎక్కి తన అవసాన దశలో తనకే కోరికాలేదని, ఉన్నదల్లా తన శవాన్ని కాశీ తీసుకుపోయి హరిశ్చంద్ర ఘట్టంలో పవిత్రగంగా జలాలతో సంప్రోక్షించి దహనం చేయువలసిందే అని బ్రతిమాలాడు. అందుకు అక్కడున్న మిత్రులంతా తప్పక చేస్తామని వాగ్దానం చేశాడు. అందులో ఒక మిత్రుడు "దహనం అయిన తరువాత ఆభస్మాన్ని ఏంచేయమంటావ్! గంగలో కలపమంటావా" అని ఆతృతగా అడిగాడు. "అవును మరచిపోయాను. ఆ భస్మాన్ని పొట్లాం కట్టి ఇన్‌కం టాక్స్ వార్కి పంపండి. జమ కట్టుకొమని." అని మూలిగాడు.

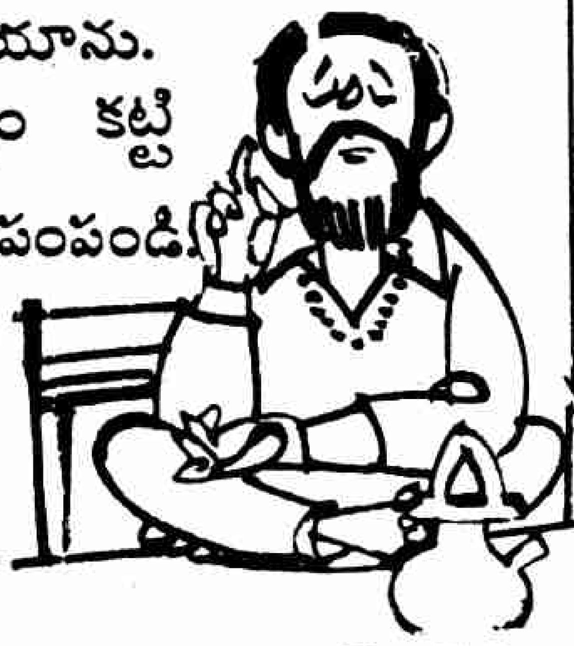

Pro : SRINIVAS.V

Off : 75455
Res : 476336

MEHER/PH:77777

Bombay Gas Stove Stores

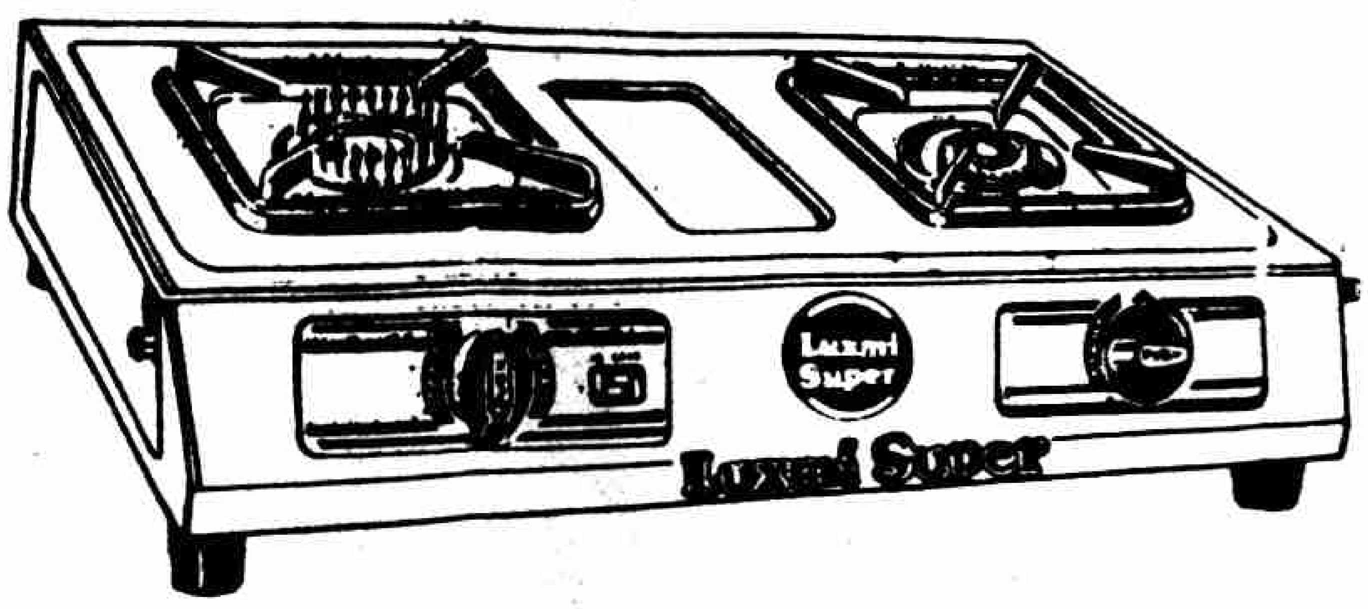

A.P. DISTRIBUTORS:
LUXMI SUPER GAS STOVES

DEALERS IN : ALL TYPES OF
GAS STOVES & SPARES

NEAR OLD L.I.C.
BESANT ROAD, VIJAYAWADA-2.